

Κριτική της **Αγγέλας Γαβρίλη** για το μυθιστόρημα του **Βαγγέλη Ραπτόπουλου**
Λεσβία (εκδόσεις Κέδρος)

αναρτήθηκε στο diavasame.gr

«Σημασία έχει ν' αγαπάς»

Δεν ξέρω αν στη σημερινή εποχή ο τίτλος του νέου μυθιστορήματος του Βαγγέλη Ραπτόπουλου μπορεί να θεωρηθεί «προκλητικός». Πάντως έχοντας μαζί μου το βιβλίο τις ημέρες των διακοπών του Πάσχα, όποτε επιχείρησα να το διαβάσω δημόσια ήταν αδύνατον να αποφύγω σχόλια, αντιδράσεις και περίεργα βλέμματα. Γεγονός που αποδεικνύει ότι ως κοινωνία πολύ ακόμα απέχουμε από το να μην «σκανδαλιζόμαστε» από το διαφορετικό, ειδικά όταν αφορά στη σεξουαλική ταυτότητα. Κι όταν πρόκειται για διαφορετικότητα σχετικά με τη γυναικεία σεξουαλικότητα, εκεί τα πράγματα μάλλον σκουραίνουν έως που εξαφανίζονται: θα έλεγε κανείς ότι στην Ελλάδα υπάρχουν μόνο γκέι άντρες...

Επί του προκειμένου, η *Λεσβία* είναι, κατά τη γνώμη μου, η μικρή αδερφή της *Λούλας*, του πιο χαρακτηριστικού ίσως μυθιστορήματος του πολυγραφότατου συγγραφέα: με δύο γυναίκες που συνδέονται στενά ως βασικές πρωταγωνίστριες και ένα μύθο που ερευνά τη σεξουαλικότητα, τη γυναικεία ψυχοσύνθεση αλλά και τη θέση της γυναίκας σε μια κοινωνία που παραμένει κατά βάση πατριαρχική (παρά τις μεγάλες αλλαγές και προόδους), τα δύο μυθιστορήματα νομίζω ότι συνομιλούν παρά τη μια δεκαετία που χωρίζει τις ζωές των ηρωίδων τους. Αλλά και το μεταφυσικό κατά μία έννοια στοιχείο, είναι επίσης παρόν και στα δύο βιβλία.

Στη *Λεσβία* βρισκόμαστε στην καθοριστική (για μας που τη ζήσαμε αλλά και για όσα ακολούθησαν έκτοτε πολιτικά και κοινωνικά) δεκαετία του '90 και παρακολουθούμε την παθιασμένη ερωτική σχέση ανάμεσα σε δύο φοιτήτριες της Φιλοσοφικής μέσα από την οποία αποτυπώνονται και τα πορτρέτα τους ως χαρακτήρες. Η Βιβή, συνειδητά επιλέγοντας γυναίκες ερωτικές συντρόφους, είναι ανεξάρτητη, τολμηρή και πρωτόγονα σεξουαλική. Η λιγότερο έμπειρη και «μαζεμένη» Μελίνα από την άλλη, δεν είναι λεσβία, ερωτεύεται όμως τη Βιβή βαθιά και αφήνεται σε ένα πάθος που θα της κοστίσει ψυχολογικά καθώς θα τη φέρει αντιμέτωπη με την οικογένειά της και την κοινωνία.

Αλλά αυτό δεν είναι το μόνο δύσκολο που της επιφυλάσσει το «το σύμπαν που έρχεται καταπάνω μας», όπως προβλέπει ο στίχος από την ποιητική συλλογή *Ναός του κόσμου* του Γιάννη Υφαντή: αυτός ο στίχος στοιχειώνει τη ζωή της Μελίνας σαν κακός χρησμός από τη στιγμή που θα της διαβάσει το ποίημα η Βιβή. Γιατί παράλληλα με την ιστορία των δύο ερωμένων, παρακολουθούμε και μια άλλη, πολύ σκοτεινή, αφήγηση: εκείνη της ζωής ενός νεαρού χούλιγκαν, εθισμένου σε διάφορες ουσίες. Ο δρόμος του θα διασταυρωθεί, όχι τυχαία αλλά μοιραία, με της Μελίνας. Κι αυτό που θα συμβεί θα είναι σκληρό και βίαιο...

Αν και γνωρίζουμε εξαρχής τα όσα θα βιώσει η Μελίνα, αφού ο συγγραφέας επιλέγει το ρόλο του παντεπόπτη αφηγητή και έτσι ο αναγνώστης παρακολουθεί την εξέλιξη γεγονότων που ήδη ξέρει ότι θα συμβούν, αυτό δεν μειώνει καθόλου την αίσθηση του ψυχολογικού θρίλερ ενώ η «προφητεία» ως συγγραφικό τέχνασμα δημιουργεί μια φορτισμένη ατμόσφαιρα απειλής και επικείμενης καταστροφής. Επιτυγχάνει έτσι ο Βαγγέλης Ραπτόπουλος να δημιουργήσει μια μεταφυσική αίσθηση του αναπόφευκτου της μοίρας, χωρίς όμως να παραδίδει τις ηρωίδες του ως άβουλα όντα στα χέρια του πεπρωμένου. Και οι δύο θα σταθούν όρθιες και θα βρουν τρόπους και διεξόδους ώστε να ανταπεξέλθουν ως προσωπικότητες — έστω και με μεγάλες δυσκολίες, συμβιβασμούς αλλά και θυσίες...

Με την αγάπη του και τον θαυμασμό του για το γυναικείο φύλο (στοιχεία τα οποία προσωπικά έχω διακρίνει και εκτιμώ σε όσα βιβλία του έχω διαβάσει), αλλά και με την ξεχωριστή γραφή του με την οποία μετατρέπει καθημερινά πρόσωπα σε μυθιστορηματικούς ήρωες, ο συγγραφέας παραδίδει ένα αυθεντικά ερωτικό μυθιστόρημα και ταυτόχρονα ένα δυνατό ψυχογράφημα τριών προσώπων αλλά και ένα χρονικό, σε μικρότερη κλίμακα από άλλα έργα του, μιας εποχής.

Κλείνοντας, θα σημειώνα στον αναγνώστη να αναζητήσει την ψυχολογική ανάγνωση πίσω από το πρώτο επίπεδο της αφήγησης: το κατά μία έννοια «ερωτικό τρίγωνο» ανάμεσα στις δύο ερωμένες και στον άντρα-εισβολέα, αλλά και πώς αυτό το τρίγωνο αλλάζει μορφή και επουλώνει πληγές στο κλείσιμο της ιστορίας. Όσο για το θέμα της γυναικείας ομοφυλοφιλίας που βρίσκεται στον πυρήνα του κειμένου, μια και δεν το γνωρίζω εκ των έσω, θα αρκεστώ να πω ότι το βρήκα πειστικό και ρεαλιστικό ως προσέγγιση και ειδικά στο τέλος, συγκινητικό. Ο έρωτας είναι έρωτας και έχει τις ίδιες χαρές και τους ίδιους πόνους, όποιον κι αν αγαπάς. (Αρκεί να μπορείς να αγαπάς...)

— Αγγέλα Γαβρίλη